

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto II.

Ljubljana, dne 15. septembra 1936.

Štev. 1

Ljubljana, 15. septembra 1936.

Vstopamo v tretje leto izdavanja svojega glasila — glasila vseh mladih Jugoslovenov — brez razlike stanu — nepotvorjenih, idealnih in iskrenih borcev za uresničenje onega ideala, ki ga vidimo pred seboj vsi — velike, močne in v zadovoljstvu živeče Jugoslavije. Borbi za ta ideal po poti, ki jo je začrtal Blagopokojni Kralj, izpolnjevanju Njegove oporoke in Njegovemu sinu, mlademu kralju Petru II. so bile in bodo posvečene naše misli in naše delo.

Generacija, ki jo zbiramo okoli svojega glasila že tretje leto, je jugoslovenska generacija v pravem pomenu besede. Rojena v svobodni državi, zrasla na svobodnih tleh, stopa v življenje kot nova garda, da nadomesti nekoč — kmalu bo prišel ta čas — naše dede in očete. Odgovornost, ki jo bo s tem prevzela na svoje rame, bo velika in težka; težja od one, ki so jo nosili naši očetje, naši dedje, ki so se za uresničenje tega, kar mi že imamo, šele borili: kajti boriti se za politično osvobodjenje naroda je lažje, kakor boriti se za duhovno ujedinjenje, gospodarsko in socialno ureditev itd.

Pet let nas še loči od trenutka, ko bo naš mladi vladar, kralj Peter II., ki ga je usoda v že tako rani mladosti postavila na tako odgovorno mesto, prevzel vladarske posle, vzel v svoje roke krmilo našega državnega broda. Tedaj bo rabil sodelavcev, pomočnikov. Kje jih bo iskal? Med starimi našimi dedi in očeti? Ne! Nova, mlada jugoslovenska generacija, vzrasla v svobodni domovini, bo pozvana, da mu priskoči na pomoč.

Tema dvema velikima dogodkoma moramo posvetiti vso pažnjo. Za ta dva odločilna trenutka se moramo pripravljati. Ne samo oni, ki sedi v šoli, vsak, prav vsak, ki mu ni vseeno, če je naša domovina močna, edina, če žive v njej srečni ljudje ali pa vidi slabo stvarbo, v njej razdvojenost in bedo: oni, ki hodi v šolo, bo delal z glavo, oni, ki dela ročno delo, bo s svojo žuljavo roko v potu svojega obraza doprinal svoj delež — zase in za skupnost.

Eno je, kar bi hoteli še poudariti: danes, ko ves svet še vedno trpi na posledicah poveljne krize, se na vseh koncih in krajih javljajo preroki, ki pridigajo ozdravljenje po svojem receptu. Z visokodonečimi frazami, ki jih pobirajo najraje z gospodarskega polja, skušajo vzporedno in prikrito tiho tapiti med ljudi, zlasti med nas, nezadovoljstvo in prevratne ideje.

Moskva in Rim, rdeča in črna internacionala, razpredata svoje mreže. Pod krinko raznih gibani, celo mirovnihi, se pripravljajo narodom in državam največje nevarnosti. Mi, jugoslovenski nacionalisti, ki smo spoznali, da je naša rešitev in naše povzicanje mogoče samo v Jugoslaviji, se borimo in se bomo borili proti obema. Šli bomo preko njih — do naše končne zmage.

Dve leti našega dela sta za nami. Ne bomo ga niti hvalili niti grajali. Vaša kritika, Vaše želje in Vaši nasveti, ki jih boste sporočili, bodo za nas ocena. Vendar pa ne ostanite samo pri kritiziranju našega dela, pomagajte tudi sami, da dvignemo »Našo voljo« na višino, ki je dostojna jugoslovenske mladine. Na ta način bomo zadostili sebi, zadostili pa bomo tudi narodu in državi.

Ob rojstnem dnevu kralja Petra II.

6. september 1923.

Topovski strelji so po vsej Jugoslaviji označali radostno vest: rodil se nam je prestolonaslednik. Srca so vztrepetala. Vzljubila so svojega sina.

9. oktober 1934.

Marsejski strelji so pretrgali nit življenja našemu Očetu Junaku. Mladi prestolonaslednik je postal kralj.

6. september 1936.

V štirinajsto leto svojega življenja stopa naš mladi Kralj: v neprestanem delu mu teko dnevi, ko se pripravlja na svojo nalogo.

6. september 1941.

Mladi Kralj bo prevzel v svoje roke usodo Jugoslavije.

V ta veliki trenutek gleda danes vsa jugoslovenska mladina, ko mu pristrčno kliče: Živel!

Židovska teorija v praksi

Teorija in praksa. Ruski narod se je moral žrtvovati, da dokaže neizvedljivost boljševizma. Stalin na smrtni postelji

Teorija in praksa sta dva pojma, ki sta si precej nasprotna: ne samo, da je teoretiziranje neprimerno lažji posel od praktičnega izvajanja iste stvari, marveč je treba poudariti ono najneprijetnejše dejstvo, ki pa ni redko: da se zaključki, postavljeni teoretično, popolnoma razlikujejo od onih, dobljenih pri praktičnem izvajanju gotove stvari. Ne samo končni zaključki, praksa vsa je popolnoma drugačna. Na to, če potem sploh še smemo dajati stvari, ki smo jo v teoretičnem razglabljanju imenovali n. pr. komunizem, v praksi isti naziv in, ali ima sploh še smisel, govoriti in propagirati stvar (n. pr. komunizem), ko se je ta vendar v realnem življenju že izkazala kot nemogoča, kot nezmožna zadostiti tempu življenja in naravnini zakonom, ni težko odgovoriti; odgovor je — ne.

Ker smo kot primer že postavili komunizem, lahko ostanemo še dalje pri njem, ker je tipičen primer trditve, ki smo jo postavili uvodoma.

Komunizem ali marksizem, kakor se tudi imenuje po svojem duhovnem očetu, Židu Karlu Marxu (pri tem mislimo na teoretični komunizem, kakor sta ga propagirala Marx in Engels), se je skušal prvič v zgodovini na široko preizkusiti v Rusiji, ki je po revolucionarnem prevratu, izvedenem po pristaših Marxovega nauka (ki zahteva revolucijo!) prešla izpod vlade monarha pod vladno proletarijata — peščice ljudi, po večini Židov, ki so bili in so ostali željni oblasti in krvi. V Rusiji je napočila nova era:

era preganjanj, era nezaslišanih nasilstev, era krvi in lakote, umiranja in trpinčenja. Kajti prvo, kar so pristaši tega »človečanskega« svetovnega nazora storili, je bilo to, da so počistili s svojimi nasprotniki, krvavo obračunali z onimi, ki so zanikali realnost in utemeljenost njih nauka, z onimi, ki so že takrat prerokovali popoln polom komunizma v praktičnem življenju.

Oglejmo si nekaj najznačilnejših primerov tega poloma teoretičnih zahtev in trditev pri praktičnem izvajanju.

Komunizem, ki ne priznava državnih meja, ki ne priznava narodov in njih pripadnikov: Nemca, Kitajca, Rusa itd., ampak samo »tovariša in sodruga«, neke brezmejne skupnosti vsega človeštva, je v Rusiji prekrstil razne Rosenfelde, Walache in Gubelmane v Kameneve, Litvinove in Jaroslavske. Zakaj to? Čemu to?

Komunistom, ki ne priznavajo avtoritativnega vodstva države po monarhu ali predsedniku, ker so si po njihovem nauku vsi enaki, ker ima vsak enake dolžnosti in pravice, vlada in brezgovorno načeluje Stalin — diktator, katerega želji in ukazu se mora podrediti vsak.

Komunizem, ki ne priznava osnovne edinice zdravega življenja in zdravega rodu — družine, ki zanika njen pomen in nalogo, se vrača s prisilnimi ukrepi k družinskemu življenju in zapušča pot svobodne ljubezni.

Marxizem, ki je hotel iz mladine, organizirane v komsomolu, napraviti armado brezmiselnih delavcev — robotov za uresničenje svojega gospodarskega programa, je nujno moral to opustiti in dati mladini možnost duhovnega izživljanja.

Nadaljevanje na 2. strani.

Pet let dela, pet let borbe

Poslanica Sokola kraljevine Jugoslavije

Na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. je Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije izdal proglas, v katerem poziva vse svoje pripadnike, da pristopijo k petletnemu delu za napredek našega naroda in da v popolni duhovni, moralni in fizični pripravljenosti dočakajo kraljevo polnoletnost — 6. september 1941.

Ta poslanica mora biti poziv vsem jugoslovenskim nacionalistom. Prekvasiti mora vse naše delo, pospešiti ga in ga stopnjevati. Nihče ne sme stati ob strani — vsi na delo! Poslanica, ki jo v ekscerptu objavljamo, je naslednja:

Danes je 14. rojstni dan Nj. Vel. Petra II., kralja Jugoslavije. To je dan sreče kraljevskega doma, pa tudi vsega jugoslovenskega naroda, svečan dan jugoslovenskega sokolstva.

Sokoli pristopamo k proslavi tega dne s čvrsto in neomajno odločnostjo, da krčimo pota k boljši in srečnejši bodočnosti našega naroda in države. Naš mladi kralj — naš sokolski brat, slavi danes svoj drugi rojstni dan, odkar je težka usoda odločila, da ponese v svojih mladih letih kraljevsko krono, ki jo je po milosti božji in volji naroda prevzel po svojem Velikem Očetu, viteškem kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Od danes čez pet let postane po ustavi polnoleten in prevzame v svoje mlade in čvrste roke žezlo in krono svojih slavnih prednikov in začne izvrševati svojo kraljevsko oblast. Teh pet let do polnoletnosti bo preživel v najresnejšem učenju, da duhovno popolnoma dozori, telesno pa se učvrsti, da bo mogel upravljati svoj narod in svojo državo.

Rad tega smatra jugoslovensko sokolstvo, da mora biti ta dan veliko znamenje izrednega in značilnega poglavja v sokolskem življenju in delu.

Šesta glavna skupščina Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije je dne 6. junija t. l. sklenila, da bo sokolstvo v teh petih letih izvršilo poseben načrt dela, na katerega izvedbi bodo sodelovali Savez, župe, društva in čete z vsemi svojimi pripadniki.

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije objavlja, da dobiva na kraljev rojstni dan ta sklep obvezno moč in poziva, da vsi požrtvovalno, vdano in vztrajno prevzamete njegovo prevedbo v delo.

Na začetku novega sokolskega razdobja svečano izjavljamo, da ostanemo Sokoli neomajni čuvarji

jugoslovenske nacionalne in državne misli in naročila Kralja Mučenika: Čuvajte Jugoslavijo!

Vseh pet let hočemo vse svoje delo in vse svoje napore odeti v znak jačanja sokolske moči, premišljene in konstruktivne delavnosti na prosvetnem in gmotnem napredku našega naroda v težnji, da vse svoje pripadnike usposobimo za službo mlademu kralju. Kadar prevzame polno kraljevsko oblast, naj se okrog njegovega prestola zbere zavedna, hrabra in nepremagljiva sokolska vojska, vsa prežeta z vero v sokolske, jugoslovenske in slovanske ideale. Da dosežemo to stopnjo pripravljenosti in moči, hočemo v sokolskih telovadnicah in prosvetnih šolah vzgajati državljansko zavest in državljanske vrline. Predvsem bodi naša vzgoja namenjena naši deci in našemu naraščanju. Obračati hočemo pa tudi vso pažnjo razvoju in napredku sokolskega življenja in dela na naši vasi.

Vse naše javne prireditve — zleti, javni nastopi, akademije itd. — se bodo odslej pričele s pozdravom državne zastave, ki je simbol našega narodnega in državnega edinstva. V teh petih letih bo vsaka naša edinica s svojimi močmi in z lastnimi sredstvi postavila ali zgradila viden spomenik na slavo Kralja Mučenika in na srečo kralja Petra II.: z zgradbo sokolskega doma, s pogozdovanjem goličav, z gradnjo cest in potov, z ustanavljanjem javnih knjižnic, zdravstvenih zadrug in s kako drugo prosvetno, gospodarsko ali zdravstveno ustanovo, z zasajanjem sadovnjakov, z izkopavanjem vrelcev ali s čimerkoli. Poleg tega je še mnogo drugih možnosti za polet naše delavnosti.

Vrhunec vseh teh naporov bo vsesokolski zlet v Beogradu, ko se pred polnoletnim mladim kraljem razvije silna vojska sokolskih borcev, pripravljena na največje pozive in na največje žrtve.

To naše delo bodi skromen izraz globoke zahvale Kralju Mučeniku, Narodu in Domovini. Naj pridejo v tem delu do polne veljave naše sokolske in nacionalne moči pri ustvarjanju narodne obnove in novega, poštenega delovnega življenja na temeljih Aleksandrove Jugoslavije in v znaku njene največje nade — našega mladega kralja!

Ko danes ponavljamo prisego ljubezni, vdanosti in zvestobe, ki smo jo svojemu kralju položili 1. decembra 1934., dodajamo zaobljubo, da hočemo teh pet let z najintenzivnejšim sokolskim delom v popolni duhovni, moralni in fizični pripravljenosti dočakati dan kraljeve polnoletnosti pod geslom: Jugoslovanski kralj, jugoslovanski narod, jugoslovenska domovina!

Čitateljem!

Prosimo vse naročnike, da poravnajo obveznosti in skušajo dobiti še novih naročnikov. Obenem pozivamo dosedanje poverjenike, da se javijo upravi, kjer bodo dobili navodila za nadaljnje delo.

One čitatelje, ki čutijo kaj žilice, prosimo, da pošljejo svoje prispevke, ki jih bomo radevolje objavili.

Širite Našo voljo!

Uredništvo in uprava.

Obisk Nj. Vel. kraljice Marije v Ljubljani

Poset velesejma

Nemški študent s krampom in lopato

Nacionalno-socialistična revolucija Nemške srednje šole. Ročnemu delu čast

S prihodom Hitlerja na oblast se je izvršila v Nemčiji na vseh poljih nacionalno-socialistična revolucija. Hitler je brez ozira na levo in desno pometel s svojimi nasprotniki. Pognal je preko meje največje izkoriščevalce vseh narodov — Žide.

Ves zunanji svet je bil postavljen pred izvršeno dejstvo, da je Nemčija pretrgala vsiljeni Versajski diktat.

Največja pažnja se danes posveča v Nemčiji mladini, ki je nositeljica novih idej. Vzgoja mladine se prične že v rani mladosti in se nadaljuje preko srednje šole do univerze. Glavna mladinska organizacija je »Hitler-Jugend«, v kateri so včlanjeni tudi srednješolci.

V naslednjem si hočemo ogledati ureditev srednješolskega pouka. Srednješolski pouk je urejen tako, da je v soboto prost dan, ki je namenjen le organizaciji. V ostalem je pouk prilično enak našemu. Jeziki, ki se jih uče srednješolci, so v prvi vrsti angleščina in francoščina.

Šolsko leto se prične v Nemčiji s februarjem, kar je gotovo največja zanimivost. To je urejeno na ta način zaradi takozvanih delovnih čet, v katerih mora mladina delati navadna težaška dela. Osmo gimnazijo dokončajo srednješolci februarja. Takrat polagajo tudi maturo. Vendar pa za vstop na univerzo ne zadostuje samo zrelostno izpričevalo, ampak mora vsak bodoči akademik prinesiti s seboj tudi delavsko knjižico, s katero se izkaže, da je šest mesecev delal navadna težaška dela na deželi: bodisi v tovarni, bodisi pri izsuševalnih delih ali regulaciji potokov in rek. Za to delo dobivajo plačo, enako kakor ostali delavci s katerimi jedo tudi isto hrano in bivajo v istih prostorih. Na ta način skuša Nemčija izvršiti izenačenje socialnih razlik in pripraviti inteligenco do spoznanja socialnih prilik navadnega delavstva.

V novih državah se skuša kopirati Hitlerjev sistem. Ne samo, da je to nespametno zaradi tega, ker so med posameznimi narodi velike razlike, ampak tudi zaradi tega, ker so gospodarske in socialne prilike in potrebe popolnoma različne. Zanimiva je izjava Hitlerja samega. Ne želim, da bi se moj sistem kopiral v inozemstvu, ker priznavam individualnost narodov in zaradi tega tudi način reševanja prilik pri njih.

**Vsak čitatelj
bodi naročnik!**

Nadaljevanje s 1. strani.

Komunizem, ki dopušča s svojim naukom do skrajnosti amoralno življenje, danes po drugi strani lahko gleda brezno nečistosti, ki preti okužiti že celo oni del naroda, ki je temelj zdravja — kmeta.

Nekaj teh dejstev, ki bi jih pa lahko naštevali v nedogled, naj služi kot primer nezmožnosti in nesposobnosti teoretičnega nauka, s katerim manevrirajo njegovi pristaši dandanes po vsem svetu, za realne zahteve življenja. V teh kratkih navajanjih se pa ne kaže samo vodenost nauka, ampak tudi vodenost onih, ki si ga puste natveziti. Očitati pa vodenost onim, ki ga po posameznih državah propagirajo, nima nikakega smisla: kajti to niso ljudje, ki bi v nauk resnično verovali, ampak nenasični koristolovci in brezdelneži, ki bi se hoteli z naivnostjo mase prikopati do svojega stolčka.

Streljanje v Moskvi, Stalinovo pometanje z dosedanjimi sodelavci, internacije in izgoni v Sibirijo, o čemur je danes polno vse svetovno časopisje, so znak prihajajočega poloma vsega sistema. Ponavljajo se leta revolucije, s krvjo se hoče nezadovoljno Rusijo držati v šahu. Kako dolgo bo to še mogoče, je vprašanje. Stalin je na smrtni postelji.

Naša zemlja in njene krvaveče rane

Kočevje je naše!

Ob osvobojenju so nekateri kočevski renegati mislili in upali, da zlata doba njihovega šopirjenja med Slovenci še ni minila. Nekateri so prosili za avstrijsko državljanstvo, drugi so uprizorili tragi-komično «revolucijo», tretji so brisali grenke solze za Habsburgijo in le malo je bilo takih, ki so se jasno zavedli, da prihaja nov čas. Žal pa je bilo med nezavednimi tudi dovolj Slovencev, ki so se preko noči prelevili najprej v Nemce, potem pa v Kočev-varje in so s tem ojačili moralno nemški živelj, čeprav popolnoma zgrešeno.

Prva leta po osvobojenju so ti takozvani Kočev-varji in kočevski Nemci dali nekoliko miru. Čim bolj pa so časi njihovega besnenja v rajni Avstriji nad slovenskim življenjem izginjali v pozabljenje, tem bolj so postajali predrzni. Iz dneva v dan jim je rasel greben, zahtevali in tudi dosegali so že vse mogoče in nemogoče stvari.

Vidno zaslugu in sodelovanje pri tem početju so imeli nekateri politiki, ki so se ob priliki vsakih volitev združevali z Nemci in Kočevvarji samo, da so bili izvoljeni. Kot protiuslugo so jim pa nudili, čim so prišli do oblasti, tolike prednosti pred Slovenci, da lahko njihovo početje in delovanje imenujemo nič drugače kot narodno izdajstvo. Prilike v Kočevskem otoku so najboljši primer, kako daleč je padla morala starejše generacije, ki je polnih 18 let imela vso besedo in soodločala o usodi naroda in države.

Šele v zadnjih letih se je naše javno mnenje zganilo. Ne po zaslugi tistih, ki so se vedno proglašali za varuhe slovenstva, ne po zaslugi tistih, ki so vedno bobneli med ljudi svoje fraze o njihovi verni službi državi in ljudstvu. Peščica mladih in borbenih nacionalistov je z odločno gesto pokazala, da ne dovoli, da bi se stvari v Kočevju razvijale še dalje na tak način in da bo pripravljena z vsemi sredstvi preprečiti nadaljno ekspanzijo nemškega življa, posebno, če bi šla ta ekspanzija na račun gospodarsko šibkih slovenskih prebivalcev.

Uredništvo «Naše volje» smatra, da problem Kočevja zanima še bolj našo mladino kot odrasle; saj so naše stare generacije že izčrpno pokazale, kaj so zmožne, odnosno bolje rečeno, nezmožne napraviti v zavarovanje naših nacionalnih interesov v teh narodno ogroženih krajih. Zato bomo skozi vse leto prinašali poročila in razprave o kočevskem problemu. Čitatelje pozivamo, da vsem člankom, ki bodo priobčeni, verno sledijo, kajti prav oni — naš mladi inteligenčni naraščaj — bodo nekega dne poklicani, da povedo tudi o tej stvari svojo odločilno besedo. Če pa ne bodo poklicani, se bodo poklicali sami, kajti naša mladina je še vedno borbeno in bo znala to vedno tudi dokazati.

Nemčija in njena kulturonosna misija med Lužiškimi Srbi

Predstavniki Lužiških Srbov so predložili vladi v Berlinu dve spomenici. Prva prikazuje neznozne razmere, v katere je pahnil Lužiške Srbe nemški režim, ki je temu narodu v svoji visoki kulturonosni misiji vzel vse pravice, druga pa zahteva združitev Lužiške Srbije, ki je bila razdeljena na dva dela; en del je bil pod saško, drugi pa pod prusko upravo.

Kolo časa se obrača

Stari oče dr. Schuschnigga, avstrijskega kanclerja, je bil Slovenec. Nemci so ga zaradi njegovega nacionalnega prepričanja imenovali «Der windische Minister» (slovenski minister).

Zato v boj, narod Koroški ...

Po izletu dijakov na Koroško

Mnogo, zelo mnogo se je govorilo in pisalo o Koroški. Da je lepa, nebeško lepa. Marsikdo je po toval po tej rajski deželi, po tej «trpeči roži», kot jo imenuje ljudski pesnik. Ali malokdo, ki ji je prisluhnil, je bil deležen njenega tajnega razodetja in je razumel pesmi, ki so baje tako otožno mehke, da gada uspavajo, da ganejo kamenito srce. In vsakemu, ki dojamne njena razodetja, se odpro oči in srce za njeno skrivnost, dvigne ga v višine svetega idealizma. Tedaj je pred njim trnjeva pot, po kateri so hodili veliki možje Koroške: Treiber, Ahacelj, Jarnik, Majer, Einspieler, Janežič, Grafenauer in drugi. Njim je bila ljubezen in vera do domače grude plamteča luč, ki jih je spremljala pri delu, v borbi in trpljenju ter jim svetila v viharne noči, v borbi za pravico svojega rodu, do nekronanih zmag. Narod, danes tako zaničevan in zapostavljen, se jih s hvaležnostjo spominja v molitvi in pri delu ter jim trosi rože na grobove.

In koroška mladina? Strumno stopa na plan in njena armada se z dneva v dan veča, na čelu pa so ji slovenski koroški dijaki, fantje in dekleta, ki s čistimi srci, s ponosnimi koraki in jasnim čelom hodijo med narodom in ga vodijo na pravo pot:

*Čujte, bratje in sestre, ena družina,
ob Dravi in Zili, eno srce;
vi vsi, sinovi in hčere matere Slave;
podajte si bratsko roko!
Življenje je borba
in v borbi je zmaga.
Zato v boj, narod koroški,
v boj za pravico in resnico!
Kakor svetišče naj vsak bo vaš dom,
kjer družina od zore do mraka,
od mraka do dne,
vestno, kakor gospodar in duhovnik
svoj posel vrše.
In vi, kmetije, delavci, težaki,
vi naroda steber neporušljivi,
vi Korotana stoletni ponos!
Zemlja je vaša ljuba nevesta,
zemlja je vaša ljuba lastnina,
ž njo se menite od zore do mraka,
njej služite od zibke do groba,
zato vam ona vaše otroke redi.
Ona je dobra, ona rodi,
če kmet jo spoštuje, če kmet jo goji.
Zato vedi, narod ob Dravi in Zili,
da je ta tvoja sveta pravica,
pravica, ki čaka, živi,
ki lajša trpljenje,
ki borce, junake rodi.
Zberite se vsi vi voditelji mladi,
vsakemu naj v srcu luč pravice gori.
Ponesite jo s sabo, fantje, možje,
v vse naše vasi,
kot jamstvo bodočih, svetlejših dni.*

In mi, Grafenauer, mi ti bomo sledili v boju, trpljenju in zmagi!

Šala in resnica

Nekj ameriški novinar, ki se je mudil letošnje poletje v Jugoslaviji, se je najbolj zabaval nad sledečo izjavo nekega znanca: «Pri nas je dežela, kjer imajo Slovenci nemško bogoslužje, slovenski otroci pouk verouka v nemščini in kjer Slovenec pri nemškem tovarnarju ne dobi zaslužka.» Ni namreč pomislil, da je to, kar se dogaja, na Kočevskem, v svobodni Jugoslaviji, lahko tudi resnica.

V Avstriji in pri nas

Slovenske fante, ki so peli v Medborovnici na Koroškem slovenske pesmi, je nekdo ovadil, da so peli «Nationale Hetzlieder» (hujskajoče nacionalne pesmi). Seveda so bili vsi pevci kaznovani.

Na Kočevsko prihajajo vsako leto hitlerjanski študentje. Ti ljudje, ki gotovo ne prihajajo k nam, zlasti pa ne na Kočevsko, zaradi naravnih lepote naše zemlje, ampak zaradi propagande, ki jo vneta širijo med Kočevvarji, prirejajo na Kočevskem v raznih krajih ob belem dnevu sredi trgov in vasi kar cele koncerte. Pesmi, ki jih predvajajo svojim hvaležnim poslušalcem, so skoro od prve do zadnje polne hitlerjanskega duha. Toda naši odločujoči faktorji-oblastva se ne zganejo in mirno dopuščajo to početje. Ne zganejo se, dasi vedo, da se poleg prepevanja teh študentov vrše v kočevskih gozdovih razni tajni sestanki, kjer so najbolj navdušeni govorniki baš ti «nedolžni ljubitelji naših naravnih krasot».

Zadnji čas je, da se s tem enkrat preneha in se naredi temeljit red.

Naši obmejni problemi

Družba sv. Cirila in Metoda, ki je lani priredila ob priliki svoje petdesetletnice narodno-obrambni omladinski tečaj, je pred kratkim izdala vse referate, ki so bili na tečaju izneseni, v lični knjigi pod gornjim naslovom. Knjižica je po svoji vsebini nad vse zanimiva ter jo najtopleje priporočamo. Z njo boste dobili vpogled v resnično stanje našega življa v Italiji in Avstriji.

Madžarska in njeno razumevanje manjšin

Po Trianonski pogodbi (manjšinske določbe) je dolžna dati Madžarska narodnim manjšinam vse kulturne in politične pravice. Madžari pa raje svojo skrb obrnejo na svoje manjšine v inozemstvu in vpijejo o nekih krivicah, ki se jim gode. V svojih manjšinskih šolah pa uvažajo postopoma samo madžarščino ter z odredbami in pritiskom na narodne manjšine pač najbolj skrbne, da pokažejo, v koliko razumejo kulturne in politične pravice manjšin.

Šolstvo na Koroškem

Mi koroški Slovenci nimamo niti ene šole, v kateri bi se poučevali naši otroci v svojem maternem jeziku. Nimamo niti enega učitelja, ki bi se čutil kot Slovenec in bi naše otroke z verno in ljubeznijo poučeval v naši lepi materinščini. Kedar pride čas, ko bodo učitelji peli z našimi otroci slovensko naše lepe narodne pesmi? V naši lepi deželici ne bo miru in sreče, ne bo blagostanja in blagoslova, dokler bo teptan naš od Boga nam podarjeni jezik v šolah, katere je sezidal naš kmet s trdimi žulji! — Ali smo na kulturnih tleh Avstrije, ki hoče spoštovati božje in narodno pravo tako, kot hoče, da svet spoštuje njeno pravico? Čas hiti, naj bi razvoja naše države ne prehitel! (Koroški Slovenec.)

Naš tisk

«Národnostní obzor» (Praga) poroča: Vsaka tiskana neitalijanska beseda je za italijanske urade največja nevarnost. Poleti so v Mirni pri Gorici zaprli tiskarno, katere lastnik je bil Slovenec. Z utemeljitvijo, da vrši s tiskanjem slovenskih knjig protidržavno propagando. Istočasno so namignili vsem tiskarnam, naj ne sprejemajo nobenega tiskanja slovenske besede. Slovenska knjiga se ne sme na Goriškem niti tiskati niti prodajati: vse slovenske knjige, ki so jih našli v knjigarnah, so bile zaplenjene. Slovenske časopise so ustavili že prej.

Križem širnega sveta

Cowboy in njegova sreča

Silno zanimiv je življenjski opis enega največjih ameriških filmskih mogočnikov, lastnika West Film Co-Freda Thompsona, ki ga prinašajo sedaj ameriški časopisi. Redko kedaj je roman tako pester, kakor je življenje tega moža, ki šteje danes šele štirideset let.

Njegov oče je bil skromen ribič v majhni vasici na Angleškem. Ko je bil Fred star pet let, ga je vzel oče s seboj v Ameriko, kjer se je naselil v Detroitu. Oče pa mu je kmalu umrl in neki dobitnik ga je vzel s seboj v Johnstown. Tu ga je dal v osnovno šolo in nato v gimnazijo. Tu pa se tudi prične njegova pustolovska zgodba. Učiti se mu ni ljubilo in v želji za romantiko je odšel na divji zapad. Leta trdega življenja, ki ga je prebil na konjskem hrbtu, z dvema pištolama ob stegnih, so ga vzgojila v fanta z močnimi živci in jeklenimi mišicami.

V želji, da vidi več sveta, se je z devetnajstimi leti vpisal v ameriško legijo, ki so jo poslale Združene države na francosko-nemško bojišče. Vendar ni videl baš mnogo sveta: ladja, dolgi marši in nato naskoki, granate, strojne puške in smrt njegovih tovarišev, vse to se mu je zastudilo. Ko so leta 1918. odhajale ameriške legije v domovino, je Fred na povabilo sina nekega poglavarja rifskih Kabilov, s katerim se je sprijateljal v Franciji, odšel v francoski Marocco. Vendar je sosedno sovražno pleme neke noči napadlo vas njegovih gostiteljev, jih pobilo, njega pa odgnalo v suženjstvo. Kljub velikim nevarnostim je ušel in je teden dni blodil po puščavi, dokler ni naposled omagal in obležal. Tako ga je našel oddelek francoskih tujskih legijonarjev in ga prenesel v fort (trdnjavo). Thompson se je nato vpisal v tujko legijo in prisegel maščevanje morilcem njegovih prijateljev. Res je oddelek tajske legije odšel proti upornemu plemenu na kazensko ekspedicijo. Po vročih bojih se je posrečilo s svinčcem pomiriti deželo.

Kmalu pa je Fredu jela presedati stroga disciplina in enolično življenje v fortu. Človek se naveliča celo krogel, ki mu žvižgajo okoli ušes. Tako jo je po treh letih službe nekega lepega dne popihal v španski Marocco. Preoblečen v Arabca se je vtihotopil v Tenduf in se priključil neki karavani. Njegovega bega iz tajske legije mu Francozi še danes ne morejo oprostiti.

Sedaj se je začelo njegovo potepanje po Afriki, ki jo je s kamelo, ladjo, avtomobilom in peš prepotoval po dolgem in počez. Deset let je pustil po afriških gozdovih in puščavah. Bil je lovec, zlatiskalec in trgovec, vendar pravi, da mu je najbolj ugajal poklic boga pri nekem zamorskem plemenu v deželi Basuto. Njegovi oboževalci so mu nanosili namreč mnogo zatega okrasja, zlatih palic in krogel. To zlato je bilo po povratku v Ameriko tudi temelj njegovega današnjega bogastva.

Leta 1929., v tridesettretjem letu svoje starosti, je namreč odšel v Ameriko, si zgradil krasno vilo in se vdal razkošnemu življenju. Neke noči pa se mu je v snu prikazal glavar plemena Basuto z grožnjo, da bo umrl najgroznejše smrti, če bo po nepotrebnem zapravljal zlato, ki ga je njegovo pleme s krvjo plačalo. Te sanje so ga tako presunile, da je resno pričel iskati zaposlenje. Vendar človeku, vajenemu večne borbe in svobode, ni dišalo sedeti v zaprtem prostoru, tako da je na neki boksarski tekmi sklenil, da postane boksač. Res se je oprijel tega sporta in najbrže bi po svoji silni telesni moči dosegel lepe uspehe, če bi ga ne vrglo življenje drugam. Neka filmska družba je iskala neustrašenega moža, ki bi vodil ekspedicijo v osrčje Afrike, da filma divje živali v naravi prav iz bližine. Thompson je to prevzel. Ta ekspedicija je žela pod njegovim vodstvom krasen uspeh. Vsa Amerika je govorila po njegovi vrnitvi o junaku — Fredu Thompsonu.

L. 1933. pa je prevzel filmsko podjetje West Film Co. Oženil se je s preprosto deklico iz svoje rodne vasi, ki pa je prava lepota.

Če ga vprašate, kakšne načrte ima za bodočnost, vam kaže neke nove načrte vrtnih strojev za

nafto, pripoveduje o ozemljih, ki jih je kupil v Avstraliji in kjer je polno petroleja.

Ko so ga reporterji vprašali, kako to, da se mu v vseh teh pustolovščinah ni nič zgodilo in da se ga vse krogel, zveri, afriške mrzlice in zamorska kopja niso dotaknila, pravi žalostno: «Saj ni res, prav včeraj sem dobil od novih čevljev otiščance.»

Muzikalične krave

«Vpliv godbe na množino kravjega mleka.» To ni kakšna šaljiva naloga pri brucovskem izpitu, ampak učena razprava nekega nemškega doktorja. Pred nekaj leti je že ugotovil neki ameriški farmer, da dajejo pri godbi krave eno tretjino več mleka kakor sicer, povrhu vsega pa je mleko tudi bolj mastno. Zdaj pa je učen Nemec dr. Tartler napravil na podlagi poizkusov celó procentualne tabele o vplivu godbe na molžo. Bavi se s tem že od leta 1911. in je ugotovil 28 % večjo množino mleka pri molži ob spremljavi godbe. Ugotavlja, da govedo zelo ceni glasbo in se celó nemirne krave, ki drugače pri molži brcajo, ob zvokih godbe umirijo. Krave, ki jih je težko molzti, dajejo ob spremljavi godbe mleko laže od sebe. Ugotovil je tudi, da najboljše mlekarice najbolj ljubijo glasbo.

Kakor rečeno: svoja raziskovanja je izvedel nemški doktor silno temeljito in ne sme se nam poroditi niti senca dvoma. Le eno bi še radi vedeli: s kakšno vrsto glasbe je opajal Nemec svoje kravice? Mogoče z Wagnerjem, Verdijem ali Puccinijem? Ali morda z najnovejšimi šlagerji ali z narodnimi pesmimi? Dr. Tartler niti ne pove, ali so krave zadovoljne z gramofonom in radijem, ali pa zahtevajo svoj orkester.

Obraz v zrcalu

Angleški pisatelj Richard Burton piše: «Nihče še ni videl svojega obraza v zrcalu, kajti to, kar v njem vidimo, je mešanica treh delov: en del je to, kar si sami o sebi predstavljamo, drugi del to, kar bi radi videli in zadnji del to, kar smo res.

V. Z.:

Trije potepuhi

— Imaš še kak čik? — je zadonelo v praznem vagonu.

— Nič!

— V Alger pojdem, je rekel Angelo s svojim močnim glasom. Greš zjutraj ob treh po cesti, pa si nabereš čikov za teden dni; še prodajaš jih lahko. Takih-le!

S svojimi dolgimi prsti je pokazal tovarišema dolžino cigarete, pokimal in se zopet zazrl skozi vrata tovarnega vagona po površini morja, ki je bilo vse pokrito z malimi in velikimi krogli valčkov, ki so jih vzburkale deževne kaplje. Obzorja ni bilo. Le siva neskončnost je ležala vse tam daleč okoli. Na streho je udarjal dež. Nekje je zatulila sirena parnika.

— Zjutraj sem slišal, da se je Mario odpeljal s tovarnim. Bog ve, kje ga bodo stresli ven!

— Le potrpi, Angelo, morda gremo nocoj mi in se zbudimo zjutraj v Constantinu.

— Kaj še! Ta vagon že ves mesec stoji tu. Najbrž so pozabili nanj!

Težki koraki so se oglasili po razmočenem pesku, prihajali bližje in bližje, šli za vagonom in se oddaljili.

Ti trije so brezbrizno strmeli v novembrsko morje. Najstarejši je nosil najbrž že četrti križ.

Brkat in bradat, zastaven možak v posvaljkanih in razcapanih povojih, ki so nekaj bili obleka. Srednji je bil mlajši za kakih deset let in si je brado bril. V obleki ga starec ni prekašal. Najmlajši pa je bil blede, slok fant, ki mu je poganjal prvi mah.

— Bu, to življenje, ki ni življenje! je nenadoma izbruhnil Vidas, najmlajši.

— Saj je še za psa preslabo! Včeraj opoldne sem bil na Kori, pa me je vrgel prvi oficir s krova. Zvečer sem ležal na deskah, danes je dež, jutri ... A, kdo bi mislil na jutri! Angelo, prodaj no tisto svojo žabodersko britev, pa kupi kruha.

— Saj se boš navadil, se je rogal Angelo. Zakaj pa si tako neumen, da se kregaš na krovu z onim v rumeni bluzi!

— Kregaš, kregaš, ga je oponašal suhec, — drugič ga bom pa drugače prijel.

— Le daj, pa pridi povedat, kako je bilo, če boš mogel in utegnil, seveda, je raztegnil Angelo ustnice v posmeh.

— Mir, fanta, se je zdramil kosmati Frank, na tak način si bosta pa res pomagala na lepše! Mislita rajši na večerjo, sicer bomo jutri zreli za plakate!

— Da bi bil le bolje oblečen, se je ustil Angelo, pa smo vsi siti nocoj. Greš v gostilno, naročiš, poješ, izgineš, pa je. Ampak ...

— Naročiš, poješ, izgineš — seveda, je zavijal oči Vidas, da bi le oblečen; oblečen in sto frankov v žepu, ne?

— Tiho, zelenec, se je razjaril Angelo. Seveda ti, ki si mednarodni pustolovec, ti si že toliko velikih

podjetij izvedel, ti — ti, ki si kradel doslej le trske ...

Mladenič je skočil pokonci in stisnil pesti:

— Kaaj!

Že sta se valjala v divjem brcanju po tleh vagona.

Frank je skočil k njima in ju z brcami in udarci ločil.

— Ubil bi ga bil, je dihal Angelo. Takle zajec — oskubljen!

Vidas se je zopet zagnal vanj, a je odletel od trdih Frankovih pesti.

— Sedaj pa le mir, če ne vama obema preluknjam čeladi, je grozil stari medved in nedolžno pretil s prstom.

Zopet so posedli po tleh, potresenih z belo moko.

— Čujta, jaz jo imam! je po dolgem premolku rekel Frank.

Fanta nista trenila. Frank je nadaljeval:

— Oštir od «Zelene mačke» hodi zvečer sam domov.

Prenehal je za trenotek in ju pogledal.

— Denar nosi seveda s seboj, je brezbrizno pripomnil.

Počakal je.

— No?

— Si boš s temle kaj pomagal, je prezirljivo pokazal Angelo na Vidasu. Bodi no pameten!

— Seveda. Pazi! Že dalje časa sem mislil na to: ti, Angelo, prevzameš stražo pri krčmi in prideš povedat za vogal, kdaj se odpravlja stari in ali je sam; jaz ga udarim v želodec; Vidas pograbi de-

po pisano robo...

Salonski komunist doživlja sovjetski raj

G. Eugene Lyons je bil silno navdušen nad komunističnim sovjetskim rajem, dokler ga je gledal v svoji sobi, skozi očala «salonskih komunistov» (te vrste gliva ne raste namreč samo pri nas, ampak tudi drugod!). Pa se je zgodilo, da je bil imenovan za zastopnika ameriškega časopisnega trüsta — United Press — v Moskvi.

Po svoji vrnitvi iz Rusije je napisal značilen članek: «Pritajeni smeh». Pravi, da razpoloženje ruskega naroda in prilik, v katerih živi, ne bi mogel označiti boljše, kakor po anekdotah in satirah, ki si jih ljudje po vsej Rusiji pripovedujejo z grenkim humorjem.

Avtor pravi, da so ga po vrnitvi iz Rusije povsod spraševali ruski emigrantje, vedno enako: «Katere pa so najnovejše anekdote iz domovine?» Da tem zgodbam tudi sovjetska vlada pripisuje pomembnost, dokazuje dejstvo, da se je osnoval poseben urad G. P. U. (sedaj komisariat notranjih poslov), ki te jedke šale zbira in zasleduje njih izvor...

*

Prejšnje čase, ko Stalin še ni bil v večni nevarnosti, da ljudje premagajo strah pred krvavo sovjetsko policijo in ga ubijejo, je hodil večkrat nepoznan in preoblečen med narod. Nekoč je stopil v kino, kjer so pravkar predvajali nek sovjetski film. Na platnu se je prikazala tudi Stalinova slika. Vsi so vstali, razen Stalina samega. Njegov sosed pa ga je dregnil med rebra in mu šepnil: Človek božji, vstanite vendar; saj tudi mi pri tej sliki čutimo kakor vi, ampak pokazati to danes res ni varno!

*

Sloviti boljševik je imel nekoč v Moskvi ognjevit govor o napredku sovjetske unije. S prav posebnim navdušenjem je opisoval nove dvajsetnadstropne nebotičnike na Karl Marxovi cesti v Harkovu.

nar, potem pa na ladjo. Na Koro mislim; v trebuhu so luknje med lesom. No?

Vidasu je postalo čudno težko. Kakor v sanjah je od daleč slišal Angelov smeh. Tako torej se začne zločin. Nič grozno in strahotno v temni noči, ne, čisto med smehom, preprosto kakor pogovor o vremenu.

Mrak se je zgoščal iz osmih kotov.

Da bi vedel oče! Vidasu se je mlo storilo. Najrajši bi zajokal kakor dete. Dobri oče! Da bi mogel zleteti še to minuto iz te družbe, dvigniti se v zrak ali pa se udreti v zemljo. Še to minuto! Ali jutri; jutri morda še ne bo prepozno. Jutri gre Valorez v domovino. Domovina — rodno mesto. Toplo grenko mu je bilo. Zazdelo se mu je, da ni pomoči. Kakor popotnik je bil, ki je zašel do pasu v močvirje.

Da odreče pomoč pri tem... pri tem — ropu... Rop? Ropar? Včasih je bral o roparjih in je videl v duhu divje obraze in krvi željne može, včasih junaške voditelje in glavarje, ki so bili odeti s kopreno skrivnostnih junakov. Sedaj pa tu v vagonu — trije lačni brezdomci, ki gledajo v meglo na obzorju. Kako preprosto...

Vsa krivda je stopila predenj. Spomnil se je, kako se je hotel pokazati izkušenega in jima je govoril o doživljajih, ki jih ni bilo, o pustolovščinah, ki je le bral o njih. Zavedel se je, kako bi se zaničljivo zasmel Angelo in bi z ohlapno kretnjo rekel Franku:

— No, vidiš, saj sem ti rekel.

«Tovariš Kalinin.» ga je hotel popraviti preprost delavec, ki se je dvignil med poslušalci, «jaz sem doma iz Harkova in hodim vsak dan po Karl Marxovi cesti, pa nikoli nisem videl takih nebotičnikov.»

«O, ti nesreča delavska, vedno imamo križe s to nadlogo», je jezno zavpil Kalinin. «Svoj čas trošite s pohajkovanjem po ulicah, namesto da bi čitali časopise in se iz njih poučili, kaj se godi v državi.»

*

Ruski mušik je prišel z dežele v mesto. Pred Kremljem je ogovoril tam stoječega sovjetskega uradnika: «Kaj je to, tovariš, petiletka?» Uradnik se je ozrl krog sebe in mu pokazal s prstom voz cestne železnice: «Vidiš tramvaj?» «Seveda», je odgovoril mušik. «No, čez pet let ta voz ne bo sam, ampak bo poleg njega še eden in še eden, sami tramvaji, do koder ti bo segel pogled.» Kmet se je vrnil na deželo. Tam se je z novim znanjem hotel hitro postaviti. «Ali veste, kaj je petiletka», je vprašal sovaščane. «Povej, povej, Serjoška, toliko slišimo o tem, pa ne vemo, kaj je to», so ga silili. Serjoška se je ozrl okoli sebe. Po cesti je krevsal star berač. «Vidite tistega berača», je vprašal. «No, čez pet let ne bo samo tale, ampak bo še eden in še eden, sami berači, do koder bo seglo oko...»

(Z anekdotami nadaljujemo prihodnjič.)

Igra smrti

Najhujša preizkušnja za aeroplan je pač naslednji manever: aparat se spusti iz velike višine v vertikalni smeri proti zemlji. Ko je dosežena največja brzina, pilot v krivulji zopet uravnovesi letalo v horizontalno smer. Če pilot tehta 75 kg, ga pritisne pri tem na sedež sila 600 kg in lahko se zgodi, da mu kri izgine iz možganov, trenotno oslepi in izgubi zavest. Tako je zapisan neizogibni smrti, ker ne more niti izskočiti niti uravnati letala. Seveda pilota, ki izvede to akrobacijo in s tem dokaže vzdržljivost letala, prav dobro plačajo. Ameriška letalska družba poroča, da se je posrečilo njenemu pilotu Vance Brees-u postaviti rekord v višinskem vertikalnem

poletu. Dobro poznavajoč nevarnosti tega manevra, se je ves oblekel v železo in usnje. Dvignil se je 5000 m visoko in se pustil padati 4000 m. Pri 1000 m se je aparat uravnovesil in v redu pristal. Drzni letalec je padal z brzino 850 km na uro, ko je odpovedal brzinomer. Vence Breese je zaslužil za svoj trud 8000 dolarjev, t. j. okoli 340.000 Din. Ves manever je trajal 15 sekund, tako da bi ta mož zaslužil na uro dva milijona dolarjev ali okroglo 80 milijonov dinarjev.

Čudna juha

General Butler je prav lepo skrbel za blaginjo svojih vojakov. Ko je bila v svetovni vojni ameriška armada v Franciji, je nekoč srečal dva vojaka ki sta nesla poln kotel za juho iz kuhinje. «Dajte, da pokusim», je rekel. «Ampak, gospod general...», sta ugovarjala vojaka. «Tiho! Žlico sem!» — «Vraga, pa menda vendar te čorbe ne imenujete juho», se je zjezil, ko je pokusil tekočino iz kotla. «Saj prav to sva vam hotela povedati, gospod general, pa niste dovolili, — to so pomije.»

Najnovejši sport

Brata Mongolfiera (izumitelja balona s toplim zrakom) sta našla v Nemčiji posnemalce, ki so uvedli nov šport, t. j. letenje z balonom na topel zrak. Zrak segreva poseben aparat za ogrevanje, ki ga nosi balon v košarici in ki oddaja v balon baš zadostno količino segretega zraka. Ta aparat je izumil Nemec Rudolf Brunner. Aparat pa je le za majhne balone, ki nosijo samo eno osebo. Najbrže bodo te vrste baloni le za petične športnike.

Umesten poziv

Na neki razstavi starin na Danskem je bil na steni tale napis: Dotikajte se predmetov kolikor hočete z očmi, a ne glejte jih z rokami!

Vidas je skušal izpregovoriti z ravnodušnim glasom, ko je rekel v tem vagonu.

— Dobro! Ampak vloge naj odloči žreb.

Morda se bo le kaj izpremenilo. Morda ne bo tako hudo. Da bi le dobil stražo! Saj to bi ne bilo tako strašno. A vendar... Kaj bi? — Nič! Pota nazaj ni. Oba bi ga zasmehovala.

Odtrgali so s tal tri različno dolge trske. Stopili so k vhodu.

— Daljša je straža, krajša udarec, najkrajša denar.

Angelo je potegnil najkrajšo, Vidas si je nekoliko oddahnil. Stopil je k Franku in pokazal na eno obeh medvedjih pesti. Potegnil je najdaljšo.

— Ampak mene pozna, je zamišljeno menil Angelo.

— Zamenjajmo kape in suknjiče, je ukazujoče rekel Frank, ki je nekako prevzel vodstvo.

Molče so zamenjali obleko.

Tema se je zgostila. Le neke daleč je svetila v megli medla luč.

*

Tri postave so se spustile z vagona in so zavile proti lučim na desno. Vidas se je trudil, da bi mislil na ladje in morje ter večerjo, da bi prevpil nekaj, kar je vrtalo in vrtalo v njem brez prestanka.

Brez besed je sedel Frank na velik kup premoga. Tovariša sta sedla na mokra tla. Deževne kaplje so tolkle po suknjičih. Videti je bilo le blesk oči.

— Sedaj gremo večerjati na Valorez. Poberemo ves kruh še od včeraj in ga spravimo. Najmanj dan

in pol bomo morali ostati v Korinem trebuhu, potem smo gospodje.

Izginili so v temo proti ladji.

*

— Sedaj gremo v mesto. Sumljivo bi bilo postajati tu okoli.

Poslušno sta šla mlajša za Frankom.

Mestne ulice so bile prazne in potoki rjave vode so drli ob obeh pločnikih. Redar se je pazljivo ozrl za premočenimi in raztrganimi potepuhi, ki so šli počasi, z rokami v žepih ter s kapami nizko nad očmi. Voda je žvekala v raztrganih čevljih.

Vidas je gledal kaplje, ki so se za trenotek zasvetile v svitu cestne svetiljke in padle na cesto. Gledal je mračne hiše, ki so s praznimi okni strmele vanj, kakor da se mu čudijo, ali se ga boje. Nekje globoko v njem je šepetalo v ritmu koraka:

— To je konec, konec, konec...

Nenadoma je stopil Angelo pred oba in ju pogledal. Ustavila sta se. Angelo je težko dejal:

— Glejta, fanta, ali ni tole neumno. Za ono malo denarja, pa si za vse večne čase zločinec in te preganjajo kakor psa. In to, Frank, ni prav, da zapeljujeva dečka.

Pokazal je na Vidasu in nadaljeval:

— Rajši stopim jutri h kakemu bogatemu gospodu in mu popišem vse trpljenje in dal bo, da se najemo in zašijemo, nato pa za srečo tja preko. Veš, Frank, za fanta mi je!

Nadaljevanje na 8. strani.

Mrki orel straži Jadran

Dne 9. septembra sta potekali dve leti, odkar je jugoslovensko napredno akademsko društvo Jadran iz Ljubljane v Krku odkrilo dvoglavega kraljevega orla. Krasna, v bron vliata soha kralja zraka že dve leti kraljuje in budno straži s starodavne Frankopanske kule naš gornji Jadran. Budno straži jasno gleda stražar, mrko gleda v daljavo; tja čez, kjer je še tudi naš svet, naši ljudje.

Nekateri so smatrali ta čin kot nepotrebno razpihovanje žerjavice; vedeti je namreč treba, da je v Krku največ ostankov nekdanj priseljenih Italijanov. Vendar mladina ni poslušala teh črnogledih prestrašencev — kraljevi orel stoji. Stoji kot dokaz našega sto in stoletnega gospodstva nad Jadranom, kot v svarilo dvignjen prst onim, ki hlepe po njem.

Česa si želi mladina. Neki veliki dnevnik je razpisal med mladino anketo o tem, kaj želi mladina čitati. Med 25.000 odgovori je bila izražena tudi sledeča želja: izvedeti kaj o resnici, ki je dandanes tako redka. (Misel in delo.)

Za prvo, drugo, osmo-o-o!

Sličice z dijaškega sejma

— Za prvo-o-o!

— Za tretjo, peto, sedmo-o-o!

Že od daleč slišiš brenčanje — kot bi se bližal uljaku. Na nezazidanem prostoru pred klasično gimnazijo je ta živžav: od jutra do poldneva in še čez, pa vse popoldne, dokler ne pade mrak.

— Za katero pa vi, gospa? Oh, za drugo? Ne, za drugo pa nimam ničesar. No, pa boste že dobili, le nič skrb!

Med kupi peska, kjer so se pred mesecem še igrali otroci, se preriva množica: od prvošolca do osmošolca. Mladina obeh spolov. Smeh, razposajenost; črna, od solnca ožgana lica se smejejo, da se blešče beli zobje.

— Nazaj, nazaj! Kdor bo stopil čez pločnik, bo šel takoj z menoj na policijo. Nič več ne bom govoril!

Dva stražnika imata posla čez glavo, da krotita nemirneže. Pa ne pomagajo ne prošnje, še manj grožnje: od časa do časa se množica razlije čez vso ulico, liki naraslemu hudourniku.

— Kaj mi siliš pod noge, frkovec!

— Za drugo-o-o!

Na dijaškem semnju je poseben poklic, ki so si ga omislili oni, ki sami skrbje za sebe, za svoje šolanje, ki z denarjem, na semnju zasluženim, pridejo do možnosti, da se vpišejo na gimnazijo. To so prekupčevalci, poklicni sejmarji jim tudi pravijo. Od vseh so osovraženi: najmastnejše kaline polove.

Umetno sonce v praških šolah

Praško mestno načelstvo polaga veliko važnost na šolsko vprašanje in pazi na prilike, v kakršnih živi praški otrok v šoli. Zadnje čase so v nekaterih praških šolah uvedli specialne sobe z umetnim višinskim soncem. V teh sobah bodo sedeli bolehní otroci, ki se bodo istočasno z učenjem okoristili tudi s sončnimi kopelmi in bodo tako jačali svoje zdravje.

— Sladoled, kilo za dinar!

Sladoledarji imajo vesele dni. Sicer jih je že malo v Ljubljani, onih namreč, ki v barčicah prevažajo svojo sladko-leđeno mešanico, pa ti so trdovratni. Na dijaškem semnju jim cvete kupčija.

— Ti, kaj praviš, ali sem jo? Ta je še prava «zelenka». Šestdeset dinarjev piše na knjigi — stara izdaja! Nova stane samo štirideset. Pa mi je dala štirideset in še za dva sladoleda. Ha-ha!

Včasih so na dijaškem semnju volili tudi «miss». Takrat se je zbral cvet deklet. Letos ni več tega. «Miss» so prišle iz mode.

— Hu, sirovež, kaj moraš ravno tu čez?

— Poglej ga, veš sem moker!

Že zopet se je gneča razlila čez ulico. Trije znaki s hupo: okoli vogala prijadra škroplni avto; kot Noetova barka, skoro prav tako veličastno se premika. Kar škodoželjno se smehljata šofer in njegov spremljevalec, ko razpolavljata zagrizene prodajalce.

— Kdo ima drobiža za «kovača»?

— Počakajte no malo, gospa, saj ga bom takoj dobil!

Kovači, petdesetaki in «metuljčki»-stotaki niso na dijaškem semnju nikak denar; prav za prav popolnoma običajen denar. Le drobiža manjka, drobiža...

— Pa vi, mamica, za katero?

— Za prvo, drugo, tretjo, gospa...?

Stara mamica se preriva skozi gnečo. Nekam nerodno ji je med temi mladimi in nasmejanimi obrazi, ki govorijo, govorijo in se smejejo. Pa hčerka gre v gimnazijo. Treba je knjig, čim cenejših knjig.

— Poglej ga, pogledaj, ta je že obupal.

Trdovratni so tile mladi prodajalci in prodajalke. Pa včasih je komu le zadosti. Visoko v zrak sfrči knjiga. Stare platnice se raztrgajo, listi se vsujejo na mladež. Tedaj obmolkejo vsi in gledajo bele liste, ki jih veter vrtinči okrog zelenega kostanja...

KULTURA

Mladina in kulturno udejstvovanje

Vrednost naroda v svetu je njegova kultura. V glavnem imamo dva kulturna činitelja: narod in tvorne poedince. Notranje sta oba tesno povezana: iz naroda na najnižji kulturni stopnji vzrastejo prvi tvorni poedinci. Narod potem uživa kulturne vrednote njihovih del in se kulturno razvija. Dela nadaljnjih tvornih poedincev, ki se dvigajo iz takega naroda, prinašajo narodu vedno višje kulturne vrednote.

Čim veste, da je vrednost naroda v svetu njegova kultura, že vsakdo izmed vas, ki ljubite svoj narod, želi, da bi se ta narod v svetu kulturno čim bolj uveljavil. Vsak izmed vas bi k temu rad prispeval svoj delež. Pa boste pomislili: činitelja sta: tvorni poedinci in narod — in si boste predstavili med prvimi: pesnike, pisatelje, dramatičarje, skladatelje, slikarje, kiparje — narod pa kot čitatelje, poslušalce, gledalce. Vsak izmed vas je vsaj čitatelj. Toda čitatelja bo zaskrbelo: čitatelj sem bil doslej in če ostanem vnaprej čitatelj, kaj sem potem sam storil za kulturo?

Dejal sem, da imamo v glavnem dva kulturna činitelja: narod in tvorne poedince. Ponavljam: v glavnem. Kajti tvorni poedinci in narod, ta krajnika, ki se med njima kultura razvija, imata srednike:

med pesniki ali pisatelji in čitatelji posreduje založnik, deklamator, recitator. Dramo nam oživljajo igralci. Skladbe dojemamo po pevcih, glasbenikih. Slike in kipe kot samoprimerne umetniških del gledamo na razstavah.

Prišli smo do vprašanja: kako prispevati k rasti kulture? Duhovne vrednote se pretakajo med narodom in tvornimi poedinci. Slednji črpajo duhovno moč iz naroda, dajejo narodu kulturne vrednote, kultura naroda se dviga in tvorni poedinci, ki pozneje zrastejo iz kulturnejšega naroda, dajejo po notranji povezanosti z njim višje kulturne vrednote. Dolžnost vsakega kulturnega pripadnika naroda je, da prispeva k rasti narodove kulture s tem, da širi to kulturo, da pospešuje pretakanje. Čitatelji so največji kulturni krog. Tudi ti si čitatelj. Kaj čitaš? Prešeren, Levstik, Stritar, Jurčič, Kersnik, Tavčar, Aškerc, Kette, Cankar, Župančič, Gradnik so naši velikani. Pri njih išči svoj obraz! Potem pogledaj svojo okolico! Ali vsi čitajo? Morda so nekateri nekulturni, morda se sploh ne zanimajo za knjige. Doslej si čital zase, zdaj obrni naše duhovne obraze njim: poišči lahko umljiva dobra dela in jih čitaj nekulturnim pripadnikom naroda. S tem jih pridobiš za kulturo, sam pa boš postal srednik, kulturni delavec. Ali: če so tvoji tovariši enako kulturni kot ti, se vzajemno obvežite, da se boste večkrat sestali in da bo tedaj vsak posredoval drugim najlepše delo, ki ga je medtem prečital. Tako boste hitreje osvojili našega duha. Še bolje je, da deklamirate, recitirate. To ni le za otroke. Pri učenju boste prisluhnili svoji besedi, pri na-

stopu vas bodo poslušali tovariši. Vsak naj že sam pazi, kako izgovarja, in drug drugega opozarjajte na nedostatke. Beseda bo izpiljena v pravilno izgovorjavo. Taki boste kulturno močnejši.

Morda tvoj oče, tvoja mati, ne storita za kulturo prav nič, dasi imata sredstva. Opozori ju na to s prošnjo, naj ti kupita knjigo ali te peljeta v gledališče. Stariši ljubijo svoje otroke in bodo pametni prošnji radi ugodili. Če bo več povpraševanja po knjigah, bodo izhajale v večjih nakladah. Naši pisatelji, pesniki živijo zdaj bedno: nekateri zbole in hira, drugi izgubljajo v borbi za vsakdanji kruh čas po službah, mnogi so prisiljeni, da zaradi zasluzka prevajajo iz tujih slovstev: tako se podjarmljajo tujim duhovom in ugonobe talente za izvirno delo. Ko bi se naklade dvignile, bi živeli pisatelji, pesniki lepše življenje in bi lažje, več in bolje ustvarjali. Pa tudi knjige bi se pocenile, krog čitateljev bi se razširil. Poskusi s tovariši v svojem kraju — kako igrice. Narod ljubi živo besedo, rad vas bo poslušal in vam bo hvaležen.

Možnosti kulturnega udejstvovanja je nešteto. Če požete ali igrate, če vas veseli slikanje, pomislite, kaj bi mogli storiti za našo glasbo, naše slikarstvo. Ne gre za to, kje se boste udejstvovali. Vsako kulturno delo bo za narod koristno, vi pa boste srečni, da ste prispevali k rasti naše kulture.

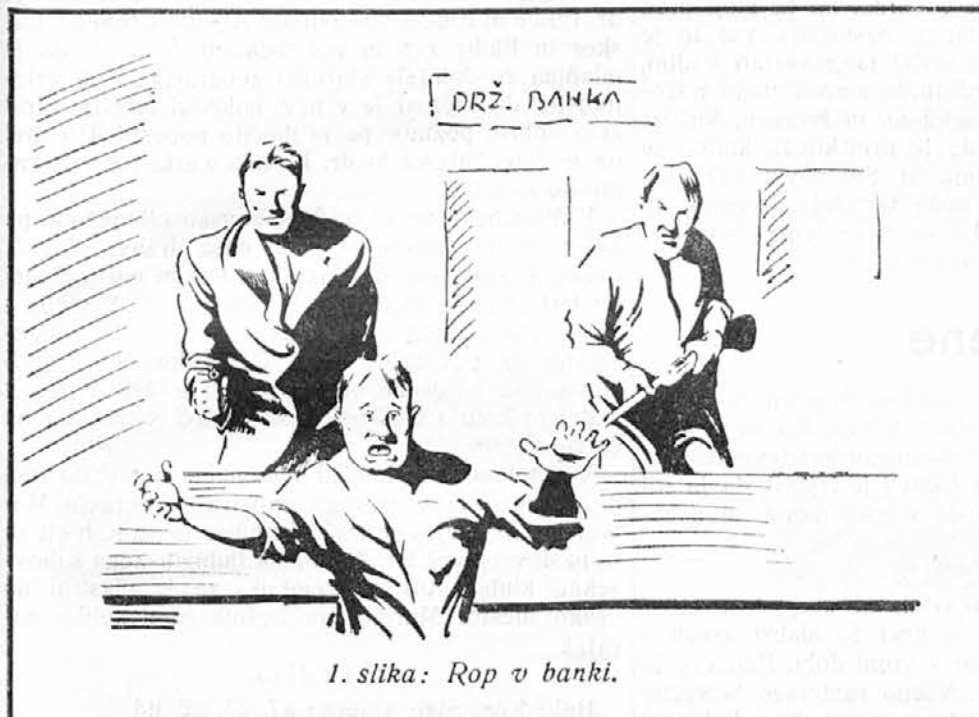
D. V.

«Nema u ovom narodu nikoga bez koga narod ne može, — ni mene ne izuzevši.»

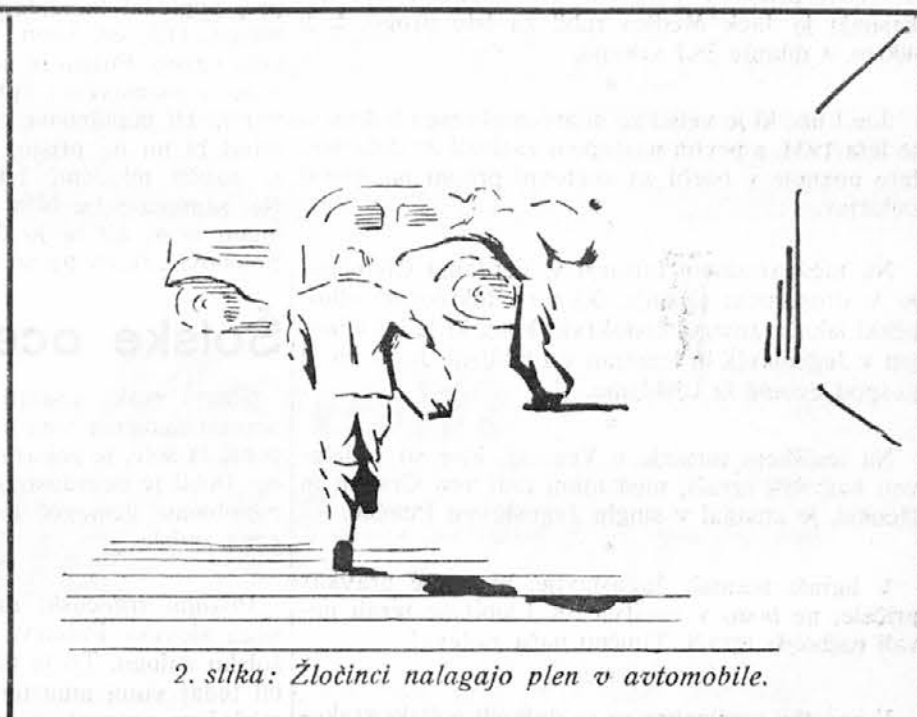
Aleksander I.

Roman v slikah **ELEKTRIČNA STENA** Riše B. K a j i n

Vlomilci oropajo banko in zbeže z avtomobilom | zadnji trenutek pobegnejo z letalom. Profesor Kör- | raturo za ustavljanje motorjev na daljavo, da ga | proti letališču. Policija preganja vlomilce, pa ji | ner telefonira svojemu asistentu, ki je izumil apa- | preizkusi in onemogoči beg zločincev.

1. slika: Rop v banki.

2. slika: Zločinci nalagajo plen v avtomobile.

3. slika: Beg proti letališču.

4. slika: Policijski alarm.

5. slika: Zločinci v letalu obstreljujejo policijo.

6. slika: Profesor Körner telefonira svojemu asistentu.

SPORT

Pregled olimpijskih iger

Komaj so se zaključile olimpijske igre v Los Angelesu, se je začelo dolgo in naporno pripravljavanje ter treniranje za srečanje v letu 1936. Olimpijski zvon je priklical pretekli mesec v prestolnico Nemčije tisoče mož in žena, tisoče sportnikov, da pomerijo svoje moči, da manifestirajo olimpijsko idejo borbenosti in bratstva.

Ves svet je z napetostjo in mrzlico čakal rezultatov iger. Nove in nove vesti o fenomenalnih rekordih, ki so bili doseženi pri pripravah, so to napetost stopnjevale do skrajnosti. Nihče ni dvomil, da bodo doseženi briljantni rezultati.

Poglejmo končni izid. Zmagovalka Nemčija je dosegla 29 zmag, sledijo ji Združene ameriške države s 24 zmagami, Madžarska z 10 zmagami, Italija z 8 zmagami, Finska in Francija s 7 itd.

Ce nekoliko analiziramo dosežene rezultate, vidimo, da zmaga Nemčije ni tako prepričevalna, kakor to izgleda na prvi pogled. V lahki atletiki je dosegla nekaj neprepričevalnih zmag. Tako je Američan Toren, svetovni rekorder v metu krogle, popolnoma odpovedal in prepustil prvo mesto Nemcu, čeprav so računali vsi z njegovo zmago. To bi bila torej že prva medalja, ki bi bila odvzeta Nemcem. Mat Järvinen, sloviti finski metalec kopja, svetovni rekorder, ki meče kopje stalno

preko 75 m, ni dosegel prvih treh in je bila Nemčija deležna že druge neprepričevalne zmage. Že po teh računih vidimo, da bi se število nemških zmag lahko zmanjšalo. V splošnem so bile discipline lahke atletike več ali manj domena Američanov. Absolutno pa prevladujejo v skokih in v tekih na kratke in srednje proge. Finski dolgoprogaši so zopet pokazali, da so vredni nasledniki Nurmija: na teh progah so odnesli vse medalje. Sin vzhajajočega sonca je presenetil športni svet z rezultatom v troskoku — 16 m. V klasični disciplini lahke atletike, v maratonskem teku, je zmagal korejski študent Son. To bi bil v glavnem pregled lahke atletike.

Zanimanje za borbo najhitrejših plavalcev sveta, ki se je v glavnem vršila med Japonci in Američani, je dosegla višek. Čeprav držve Američani od približno 25 disciplin plavanja 21 rekordov, ne morejo slednji biti merilo za jakost Amerike v tem sportu, ker so Američani kljub temu morali prepustiti primat malim Japoncem. Vedeti moramo, da postavljajo Američani te odlične rezultate v bazenih, dolgih 25 jardov, kjer igrajo veliko vlogo številni obrati. Čisto drugače je pri Japoncih, ki postavljajo svoje rezultate v 50 m bazenih, torej v bazenih, ki so enaki olimpijskim in imajo v tem pogledu torej prednost pred Američani. Japonci razpolagajo s številnim, visoko vrednim materialom na vseh progah, dočim držita Ameriko na tej višini predvsem dva plavalca: Jack Medica in Adolf Kiefer. Na Japonskem pa je, obratno, plavalni šport jako popularen. Vsaka večja vas ima skoraj že pravi olimpijski bazen. Zato se ne moremo čuditi

neverjetnemu dvigu Japoncev. Edina proga, ki je bila Japoncem že na olimpijskih igrah leta 1932. trn v peti, je proga na 400 m prosto, če ne upoštevamo hrbtnih prog, ki so domena Kieferja. Številni odlični poedinci Japonske so z zmago v štafeti 4×200 m prosto dokazali, da so najboljši plavalci sveta.

Od drugih sportov omenimo še nogomet, s pripombo, da so reprezentirala posamezne države le amaterska društva. Jugoslavija se tega turnirja ni udeležila, čeprav je imela precej šans za zmago. Naši klubi spadajo prav gotovo med najboljše amaterske klube. Prvo mesto na tem turnirju je dosegla Italija, drugo Avstrija, tretje Norveška itd. V dokaz trditve, da spadajo Jugoslovani med najboljše nogometaše, naj omenimo, da smo pred nekaj dnevi porazili Poljsko s hazenskim rezultatom 9 : 3 (Poljska je zasedla četrto mesto).

Jugoslovani se zaenkrat še ne moremo meriti z narodi, ki jim je sport potreba in ne samo zabava. Vendar smo kljub temu dosegli uspeh. Jugoslovan Študelj je dosegel v hudi mednarodni konkurenci srebrno medaljo za svojo vajo na krogih in pokazal, da so tudi Jugoslovani zmožni dvigniti svojo trobojnico visoko nad nekatere narode.

Japonska je prevzela nalogo, da v letu 1936. organizira XII. olimpijske igre. Gotovo je, da bo dežela vzhajajočega sonca smatrala olimpijske igre za sredstvo, da poveča svoj ugled. Kaj nam bodo pripravili? Morda nova presenečenja?

Sportni drobiž

Jesse Owens, tekaško čudo, je pretekel z letičnim startom 100 m v 9,2 sekunde; torej je na tej progi brzel s hitrostjo 39 km na uro...

*

Leta 1932. je ameriška štafeta preplavala progo 4×100 m prosto v 4 minutah 38 sekundah. dve leti kasneje je Jack Medica rabil za isto progo, t. j. 400 m, 4 minute 38,7 sekund.

*

Joe Luis, ki je veljal za nepremagljivega boksača, je leta 1934. s prvim nastopom zaslužil 30 dolarjev, leto pozneje v borbi za svetovni primat pa 30.000 dolarjev.

*

Na mednarodnem turnirju v Verdamu (Nemčija) je v dresurnem jahanju, kjer so tekmovali olimpijski jahači, zmagal čistokrvni konj, ki je bil vzgojen v Jugoslaviji in treniran v Ljubljani. Jahal ga je gospod Seunig iz Ljubljane.

*

Na teniškem turnirju v Veneciji, kjer so sodelovali najboljši igralci, med njimi tudi von Cramm in Henkel, je zmagal v singlu Jugoslovian Punčec.

*

V liginih tekmah Jugoslavije, ki so se pravkar pričele, ne bodo v moštvu SK Ljubljane igrali nevali najboljši igralci. Tipično naša zadeva!

*

V začetku septembra so se dvignili poljski zrakoplovci v balonu «Polonija»; od tedaj pa je izginila vsaka sled za njimi. Šele dne 5. septembra so se zopet javili, in sicer iz Pečenga. Balon «Polonija» je s tem svojim letom potolkel svetovni rekord v balonskem neprekinjenem letu, ki so ga držali do sedaj Belgijci.

Nadaljevanje s 5. strani.

Vidasu je toplo stopilo v oči in zaščemelo ga je v nosu. Stopil je naprej in je dejal skozi solze:

— Ti si dober človek, Angelo! Hvala!

Frank ni trenil z licem:

— Sedaj pa pojdimo spat!

Ponoči se je Vidas v vagonu prebudil, sedel je in se ozrl okrog sebe. Angelo je spal in hreščal. Frank pa si je podpiral glavo z roko in strmел v nočni mrak. Ko je slišal, da se je Vidas prebudil, se je dvignil in stopil k vhodu. Vidas je pristopil k njemu.

Gledala sta v sivočrno, svinčeno, težko noč. Dež jima je pršil v lica.

Nenadoma se je Frank obrnil in je pogledal Vidasu v oči. Nato je pokazal na Angela in počasi dejal:

— Veš, tale se le boji.

Zasmejal se je kratko in se potopil v črtno vagona. Vidas je slišal le ropot njegovih čevljev, ko je legal.

Široko je razprl Vidas oči v spoznanju. Ali nima Frank prav? Kar nenadoma se je spomnil vseh Angelovih opazk in besed in težko mu je bilo.

Temina tovrnega vagona, temina novembrske brezvezne noči, obe sta objemali mladega človeka, ki bi tulil in jokal, pa stoji nemo ob vhodu, naslonjen na podboj, ki je ves prašen od moke, in strmi v nebo, ki ga ni.

Iz vagona je prihajalo mirno in enakomerno hreščanje dveh, ki sta spala.

*

Ko je Vidas nalahno odgrnil platno rešilnega čolna, kamor se je ponoči skril, ga je poljubilo sinje jutro in voda je bila vse do obzorja, sama modra voda in moder zrak. Galeb je zavreščal v sonce.

Pod njim so hrumele stroji; Valorez je hitel domovini v naročje.

Matura

Slavni francoski pisatelj Anatole France je o izpitu zrelosti napisal sledeče: «Če bi, ne daj Bog, bil profesor pri maturi, ne bi prav nič dal na znanje maturanta. Kaj pa sploh more znati 18 letni mladenič? Kaj more sploh razumeti? Najboljši učenci so slični papagajem... Če bi bil profesor, bi najprej pogledal kandidatu v obraz, ko ta stoji pred menoj. Oči, celokupni izraz, nasmešek, vse to je zelo važno. Potem bi se pričel razgovarjati z njim, a ne o znanstvenih vprašanjih, ampak najin pogovor bi bil popolnoma vsakdanji in živahen. Niti na misel bi mi ne prišlo, da bi preiskoval, koliko se je naučil mladenič letnic in Solonovih zakonov. Ne, samega sebe bi v duhu vprašal: «Recimo, da imam hčer, ali bi jo dal za ženo temu človeku?» Solonovi zakoni pa so neumnost.»

Šolske ocene

Slavni ruski pisatelj Saltikov-Ščedrin je nekoč napisal svojemu sinu šolsko nalogo. Ko se je vrnil pobič iz šole, je pokazal slavnemu književniku oceno. Dobil je nezadostno. Učitelj je izjavil, da je stil popolnoma nemogoč in da v vsej nalogi ni nobenega smisla.

* * *

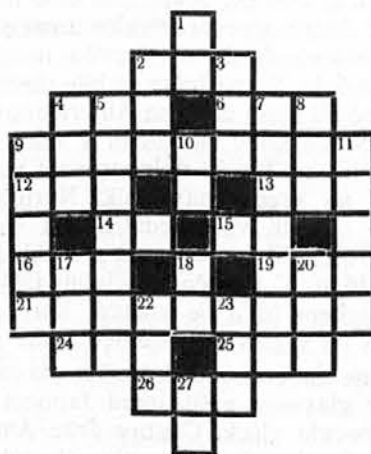
Pokojni francoski državnik in učenjak svetovnega slovesa Painlevé je imel še slabši uspeh s šolsko nalogo. To je bilo v vojni dobi. Painlevé je bil tedaj vojni minister. Večno raztresen in večno misleč na znanost, je često v ministrskem kabinetu študiral neko delo o višji matematiki. Nekega dne ga je posetil njegov sin, 15 letni gimnazijec. Prosil je ministra, da mu pregleda matematično nalogo. Pokazal mu je nalogo, v kateri je bila neka računsko naloga rešena na prav enostaven način. Painlevé se je zasmejal in rekel:

«Ali veš, da se ta naloga lahko reši tudi na drugi način?»

Vzel je zvezek in je hitro pričel reševati nalogo na zelo kompliciran način. Študent se je hotel pohvaliti v šoli z novo metodo in je napisal rešitev naloge tako, kakor mu jo je izračunal njegov oče. Profesor pa mu je vrnil zvezek s sledečo pripombo:

«Idijotsko rešeno!»

Križanka

Vodoravno:

- 2 listina
- 4 kratice znanega velepodjetja
- 6 veruje
- 9 glasilo jugoslov. mladine
- 12 oče
- 13 pritok Donave
- 14 nikalnica
- 15 osebni zaimek
- 16 hoditi (dovršeno)
- 19 ali (lat.)
- 21 pobornik miru (srbohrv.)
- 24 rastlina
- 25 oblika glagola biti
- 26 konica

Navpično:

- 1 potrebuje vsak
- 2 žensko ime
- 3 italij. os. zaimek v sklonu
- 4 propalica
- 5 poljska rastlina
- 7 fizikalna lastnost
- 8 s K spredaj - svetopisemska oseba
- 9 tehnična naprava
- 10 domača žival (srbohrv.)
- 11 ime filmske zvezdnice
- 17 prislav kraja
- 18 če (angl.)
- 20 rlna hišica

Šah

Mesec avgust je bil za šahiste zelo pomemben. Na Angleškem v Nottinghamu se je vršil veleturnir, na katerem so igrali vsi štirje svetovni vele mojstri: dr. Euwe, dr. Aljehin, Capablanca in dr. Lasker. Zmagala sta Botvinnik in Capablanca z 10 točkami od 14. Tik za njima so Reshevsky, dr. Euwe in Fine z 9 in pol, dr. Aljehin z 9 in dr. Lasker in Flohr z 8 in pol točkami. Vidi se, da je mladina že dohitela starejšo generacijo. Naš vele mojster dr. Vidmar je v prvi polovici turnirja igral zelo dobro, pozneje pa je močno popustil. Prehitel pa je Bogoljubova in dr. Tartakowerja ter vse angleške mojstre.

V Münchenu se je vršila šahovska olimpijada, na kateri je bila zastopana tudi naša država. Od 21 držav je zmagala Madžarska s 110 in pol točkami od 160 možnih. Sledila je Poljska s 108, Nemčija s 106 in pol točkami. Na četrtem mestu je bila Jugoslavija za pol točke pred Češkoslovaško. Jugoslovani so se držali odlično in jih je šele poraz v zadnjem kolu s Češkoslovaško vrgel s tretjega na četrto mesto.

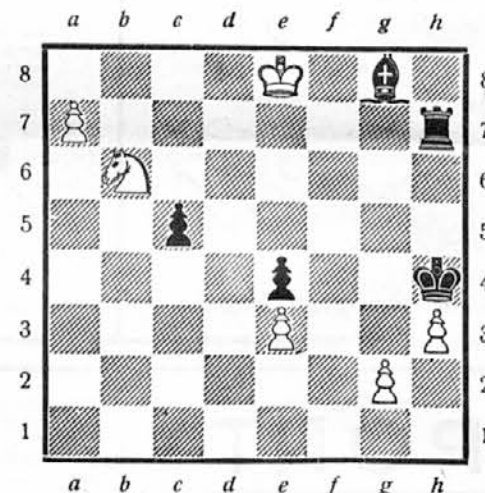
V Zemunu se je končal nacionalni amaterski turnir, ki je prinesel novega mojstra — Sergeja Matvejeva. Matvejev je ruski begunec in se je boril za ta naslov že več let. Zastopnik ljubljanskega šahovskega kluba, Anton Preinfalk, se je plasiral na drugo mesto. Mariborčan Lešnik je nekoliko zaostal.

Študija.

Beli: Ke8, Sb6; kmetje: a7, e3, g2, h3.

Črni: Kh4, Th7, Lg8; kmetje: c5, e4.

Beli potegne in dobi.

Rešitev.

1. a7—a8D Lg8—f7+
2. Ke8—f8 —
- (2. Ke7 ne pomaga nič zaradi Ld5+ in La8:)
2. — Th7—h8+
3. Kf8—f7: Th8—a8:
4. Sb6—a8: —

(Beli ima sicer konja več, toda kmet c5 gre nezdržno naprej v damo. Vsi poskusi s konjem, zadržati kmeta, se izjalovijo in nas prepričajo, da leži jedro študije drugje. Črni kralj stoji v zelo nerodni legi in tu bo treba iskati rešitve!)

4. — c5—c4 (Izsiljeno, drugače dobi konj kmeta.)
5. Sa8—c7 c4—c3
6. Sc7—b5! c3—c2
7. Sb5—d4 c2—c1D
- (Vse poteze črnega so bile izsiljene.)
8. Kf7—g6!! črni se vda.

(Grozi namreč 9. Sd4—f5 mat. Črna dama nima šaha, da prepreči mat, mora pa žrtvovati damo na 8. Dc1—c5 ali pa 8. — Kh4—g3—9. Sd4—e2+ šah — šeh. Z 8. Sc2—c1: in beli prav lahko dobi.)

Sikošek B.